

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

De invloed van Overmacht ten aanzien van de Berekening van Laad- of Lostijd, Ligdagen en Overligdagen inzake Rivierbevrachting.

1. — De wet van 5 Mei 1936 op de rivierbevrachting voorziet dat een binnenschip in de haven van vertrek of van bestemming normaal slechts weerhouden wordt gedurende een « laad- of lostijd » (art. 17), d.i. een termijn toegestaan aan de inlander of aan de geadresseerde voor het laden of lossen.

Indien die termijn niet voldoende is, treedt het schip in « ligdagen » (art. 23), waarvoor een bijzondere vergoeding zal moeten betaald worden. Bij het verstrijken van een ligtijd, waarvan de duur gelijk staat met de laad- of lostermijn, zonder vijftien dagen te mogen overschrijden, mag de schipper eisen dat zijn schip in « overligdagen » (art. 26) wordt geplaatst, waardoor de vergoeding, voorzien voor de ligdagen, met 50 % wordt verhoogd.

Aldus het gewone verloop der zaken. In welke mate wordt echter dit verloop beïnvloed door een geval van overmacht, waardoor het laden of lossen wordt verhinderd?

2. — De wet op de rivierbevrachting bevat desbetreffend geen bijzondere voorschriften.

Er is enkel sprake van laattijdig uitvaren (art. 42), van laattijdige aankomst op de laadplaats (art. 37), van verlies en avarij der goederen (art. 30), telkens met de bepaling dat de schipper hiervoor niet verantwoordelijk zal zijn, indien overmacht aanwezig is. In deze artikelen worden een aantal gebeurtenissen opgesomd, die als gevallen van overmacht dienen beschouwd te worden (art. 31-32).

Verder handelt artikel 43 nog over een geval van gemeenschappelijke avarij tijdens de reis.

Bij gemis aan bijzondere regeling zal het door ons te onderzoeken vraagstuk beheerst worden door de beginselen van het gewoon recht.

Herinneren wij even aan deze beginselen :

- In zake wederkerige contracten doet de overmacht in beginsel de overeenkomst volledig te niet, minstens voor de toekomst. Indien de overmacht beide partijen gelijkelijk belet hun verbintenissen na te komen, is die oplossing vanzelfsprekend. Waar enkel één der partijen haar verplichtingen niet kan nakomen, vloeit het eveneens wegvallen der overeenstemmende verplichtingen van de wederpartij voort uit artikel 1131 B.W.B., daar de oorzaak dier wederkerige verbintenis is te niet gegaan.
- Overmacht kan echter soms slechts tijdelijk de uitvoering ener verbintenis beletten. Alsdan zal de overeenkomst voor beide partijen slechts tijdelijk geschorst zijn.
- Overmacht kan geen invloed meer uitoefenen indien de partij, die erdoor getroffen wordt, reeds in fout was en zijn schuldeiser hiertegen geprotesteerd heeft door een ingebrekestelling.

3. — Om tot een juiste toepassing van die gemeenrechtelijke beginselen te komen is men, sinds de wet van 5 Mei 1936, verplicht de ganse aan gelegenheid van laad- en lostijd, ligdagen en overligdagen zelfstandig te onderzoeken aan de hand der nieuwe teksten, zonder zich te laten misleiden door herinneringen aan de vroegere rechtsleer en rechtspraak.

De nieuwe wet heeft inderdaad het vóór 1936 uitgebouwd rechtssysteem niet zonder meer aangenomen. Er is een nieuw stelsel in het leven geroepen, dat op verscheidene punten merkelijk van het vroegere afwijkt.

Aldus wordt door artikel 21 bepaald : « De Zondagen en wettelijke feestdagen, waarop niet wordt

geladen of gelost, worden in de laad- of lostijd niet meegerekend».

Vroeger werd algemeen aanvaard, dat de Zon- en feestdagen nooit in de laad- of lostijd werden begrepen, zelfs niet al werd er in feite op het schip gewerkt. (1)

Wat de ligdagen betreft, voorziet artikel 22: «Het liggeld is van rechtswege verschuldigd na afloop van de laad- of lostijd, zonder dat er enige betekening nodig is.» De vroege rechtspraak eiste steeds een voorafgaande formele ingebrekestelling. (2)

De overligdagen zijn volgens artikel 26 altijd verschuldigd, mits ingebrekestelling, na het verstrijken van een ligtijd waarvan de duur gelijk staat met de laad- of lostermijn, zonder vijftien dagen te mogen overschrijden. Voorheen werd voorgehouden dat de overligdagen slechts verschuldigd konden zijn ingevolge een vonnis, waarin vastgesteld werd dat het schip gedurende een onredelijke termijn werd opgehouden. (3)

4. — Tenslotte is het niet zonder nut, voor de bespreking van de algemene regeling, zoals zij voortvloeit uit de bijzondere wet op de rivierbevrachting, aangevuld door het gemeen recht, de aandacht te vestigen op de bepaling van artikel 1 der bijzondere wet, waarin uitdrukkelijk bevestigd wordt dat haar bepalingen slechts van toepassing zijn *behoudens strijdig beding*.

Het is niet omdat buitengewone reglementeringen, ontstaan wegens de oorlogstoestand, tijdelijk deze wetgeving een dwingend karakter hebben verleend, dat haar aard, die ook de wijze van interpretatie beïnvloedt, in enige mate werd gewijzigd. (4)

Behoudens de artikels 5, betreffende het commissieloon van de bevrachter, en 33, betreffende de ontlastingsclausule voor schade teweeggebracht door onvoldoende zorgen aan de lading besteed, die van openbare orde zijn en dus van toepassing niettegenstaande ieder strijdig beding (5), mag de wet slechts beschouwd worden als zijnde de overeenkomst stilzwijgend gesloten door de partijen, die niet uitdrukkelijk een afwijkende regeling hebben aanvaard.

De interpretatie der bepalingen van de wet op de rivierbevrachting zal dus op volstrekt dezelfde wijze moeten geschieden als de uitlegging van een gewone overeenkomst tussen contractanten, die trouwens door het Burgerlijk Wetboek (art. 1134) eveneens als wet betiteld wordt. (6)

A. — Overmacht tijdens de laad- of lostijd.

5. — In deze veronderstelling komt de overmacht de partijen verrassen op het ogenblik dat de overeenkomst op de meest normale wijze wordt uitgevoerd.

De toepassing der gemeenrechtelijke beginselen kan geen moeilijkheden bieden.

Indien de overmacht definitief de verdere uitvoering van het contract belet, of minstens voor onbepaalde tijd verhindert, moet de overeenkomst beschouwd worden als zijnde automatisch beëindigd terwijl geen van beide partijen enig recht op schadevergoeding hiervoor kan laten gelden (art. 1148

B.W.B.). De vracht zal wel verschuldigd zijn in evenredigheid der door de schipper reeds verleende diensten, omdat het hier gaat om een contract, waarvan de uitvoering geschiedt door middel van achtereenvolgende prestaties, zodat vernietiging ex tunc niet denkbaar is. Maar vanaf het ogenblik der beëindiging door overmacht zal geen enkele vergoeding meer aan de schipper toekomen krachtens de te niet gegane bevrachtingsovereenkomst.

6. — Er kan zich echter wel een kwestie van vergoeding stellen wegens andere rechtsverschijnselen. Het is nl. zeer goed mogelijk dat de schipper na de beëindiging der overeenkomst nog diensten blijft verschaffen, b.v. door de reeds geladen waar te blijven bewaren tot de uitlading door de inlader of de geadresseerde geschiedt.

Indien hierdoor de voorwaarden voor de vordering wegens verrijking zonder oorzaak ontstaan, d.w.z. gelijktijdig: verarming van de schipper (zomet in geld, havenrechten b.v., dan toch door de verleende bijstand) — gepaard met een daardoor ontstane verrijking van de inlader of bestemmeling (besparing van opslagrechten b.v.) — zonder andere oorzaak, zal de schipper natuurlijk beschikken over de actio de in rem verso om zich te doen vergoeden.

Maar de betaling van die vergoeding zal niet geschieden krachtens de bevrachtingsovereenkomst, die niet meer bestaat, en dus ook niet meer volgens de daarin bepaalde tarieven. Zij zal geschieden volgens het gemeen recht, op basis van het laagste der twee volgende bedragen: dit der uitgaven van de schipper en dit der besparing van de belanghebbende aan wal. (7)

Indien de toepassing van al deze regelen door de rechtspraak doorgaans nauwkeurig geschiedt, moet nochtans een uitzondering gemaakt worden voor de berekening der vergoeding de in rem verso. Al te dikwijls komt het voor dat het bedrag, verschuldigd aan de schipper, enkel wordt vastgesteld aan de hand van dezes uitgaven (8) of enkel aan de hand van de besparingen verwezenlijkt door de belanghebbende aan wal (9). Deze berekening is onvolledig, en de toegekende vergoeding is niet voldoende verrechtvaardigd. Slechts de berekening der onderscheiden uitgaven en besparingen laat toe het wettelijk verschuldigd bedrag aan te duiden. Het kan niet anders dan de geringste der beide sommen belopen.

7. — In vele gevallen zal de overmacht echter niet zodanig zijn dat zij de verdere uitvoering der bevrachtingsovereenkomst onmogelijk maakt. Meestal zal zij slechts een tijdelijke hinderpaal vormen en dus de overeenkomst eenvoudigweg schorsen. Ook hier zal deze schorsing nooit aanleiding kunnen zijn tot enige betaling ten laste van een der partijen. Men zal moeten wachten zonder meer tot de overmacht wijkt, en de resterende termijn voor laden of lossen terug verder kan lopen.

Deze oplossing wordt algemeen door rechtsleer (10) en rechtspraak (11) aangenomen. Enkel Demeur wil zich niet volledig eens verklaren met deze traditionele leer. Hij werpt op dat de schorsing der laad- of losdagen (dewelke neerkomt op niet-

betaling ener vergoeding in de tussentijd) niet kan bestaan, tenzij waar de overmacht in de eerste plaats de schipper treft, b.v. onmogelijkheid om aan te leggen wegens felle stromingen. Indien de overmacht echter enkel de mensen aan wal belet te laden of te lossen, moet de schipper niettemin en noodzakelijk ter beschikking blijven, zodat een schorsing van de laad- of lostijd zou neerkomen op het wegvallen in een wederkerige overeenkomst van slechts één der twee verbonden verplichtingen. Hij besluit hieruit tot behoud van het normaal verloop van de laad- of lostijd in die veronderstelling (12).

De opwerping van Demeur is impliciet gesteund op de volgende redenering: bij wederkerige contracten kan de overmacht een verbintenis opheffen, maar dan verdwijnt meteen, al is het ook tijdelijk, de juridische oorzaak der tegenoverstaande verplichtingen, zodat ook deze worden geschorst. Waar het nu onmogelijk is die laatste verplichtingen te schorsen, moet men omgekeerd aanvaarden dat het ook onmogelijk is dezer oorzaak te laten wegvallen.

Het komt ons echter voor, dat deze redenering niet ter zake dienend is en wel om de eenvoudige reden, dat er ten opzichte van laden of lossen geen overmacht denkbaar is, die niet gelijktijdig en de schipper en de inlader of geadresseerde zou treffen. Het is strijdig met de werkelijkheid te spreken van een verbintenis van de schipper, die zou bestaan in een « ter beschikking blijven » in abstracto beschouwd (13). De taak van de schipper is zeer concreet: « bijstand verlenen bij het laden of bij het lossen » en deze taak is evenzeer onmogelijk gemaakt door de overmacht als voor de mensen aan wal het inladen of het lossen zelf.

De wederzijdse verplichtingen worden dus langs beide kanten door de overmacht verlamd, en dan ook beiden volledig geschorst.

Er komen weliswaar op de schipper zekere nieuwe verplichtingen te wegen, nl. zijn schip ter beschikking houden tot op het ogenblik waarop het inladen zal mogelijk zijn, of de ingeladen koopwaar bewaren totdat zal kunnen uitgeladen worden, maar dat zijn niet meer de verbintenissen die beantwoorden aan de geschorste verbintenis van de inlader om te laden of van de geadresseerde om te lossen.

Deze verbintenissen zijn nieuw ontstaan wegens de overmacht, waardoor het nakomen der normale verbintenissen tijdelijk verhinderd wordt, en zijn niets anders dan kosten die de schipper moet doen om, bij het ophouden der overmacht, aan zijn geschorste maar niet verdwenen verbintenis van medewerking bij inladen of uitladen te voldoen. Die kosten zijn, onverwacht, hoger gestegen, maar dit stelt slechts een risico daar, eigen aan alle contracten, en door iedere partij voor zichzelf te dragen (14).

De opvatting van Demeur is gesteund op een verwarring, veroorzaakt door gelijkheid van feitelijke omstandigheden. De bijkomende prestaties, de bijkomende kosten, waarvoor de schipper komt te staan, zijn in zekere mate van dezelfde aard als de geschorste prestaties zelf, die zij achteraf moeten mogelijk maken.

Dit mag echter geen aanleiding zijn om beide

prestaties te vereenzelvigen en te spreken van een éézijdige schorsing. Het onderscheid wordt zeer duidelijk waar men kijkt naar bijkomende kosten die de tegenpartijen door overmacht kunnen oplopen, b.v. verlet van personeel en laadmateriaal waar het schip niet kan aanleggen. Hierin zal wel niemand een bezwaar zien om aan te nemen dat de verplichting van de schipper om op de gestelde datum ter bestemming te komen door de overmacht is geschorst. De hierboven bedoelde tussentijdse taak van de schipper kan evenmin de schorsing der verplichtingen van de wederpartij, en meer bepaald het schorsen der laad- of losdagen, in de weg staan.

B. — Overmacht tijdens de ligdagen.

8. — De normaal voorziene termijn voor laden of lossen is verstreken; krachtens artikel 22 der wet zijn de ligdagen van rechtswege ingetreden, wanneer plots een geval van overmacht de werkzaamheden komt verhinderen.

Wanneer we rechtsleer en rechtspraak raadplegen, zien we eensgezind de mening verkondigd, dat deze overmacht niet meer kan ingeroepen worden door de inlader of de geadresseerde die het binnenschip in ligdagen heeft laten komen (15).

Deze stelling, geput uit een eertijds stevig gevestigde rechtspraak, is enkel te verklaren door het uitblijven ener *volledige* publicatie van de voorbereidende werken der wet van 5 Mei 1936 (16). Ze is in de huidige stand der wetgeving niet meer aanvaardbaar.

De oude rechtspraak steunde op het algemeen principe dat een schuldenaar, die in gebreke werd gesteld, steeds het risico voor overmacht volledig dragen moet. Welnu, de inlader of de geadresseerde die het schip in ligdagen liet komen, werd beschouwd als zijnde in overtreding met de overeenkomst. Hij kon, mits in mora stelling, verplicht worden de liggelden te betalen ten titel van een ware schadevergoeding, vooraf bepaald door strafbeding.

Thans is deze opvatting geheel verdwenen. Artikel 22 der wet zegt uitdrukkelijk, dat de ligdagen van rechtswege intreden na afloop van de laad- of lostijd, zonder dat enige ingebrekestelling moet plaats grijpen. De voorbereidende werken laten geen twijfel toe dat hierdoor een essentiële wijziging aan de aard zelf der liggelden werd bedoeld. Deze zijn voortaan geen schadevergoeding meer, maar een bijkomende vrachtprijs.

Wij zullen verder de gelegenheid hebben de bedoelde passages in hun geheel aan te halen en te bespreken. Het weze voor dit ogenblik voldoende er op te wijzen, dat die beginselwijziging algemeen aangenomen wordt.

Indien de liggelden echter opgevat worden als bijkomende vrachtprijs, doet de inlader of geadresseerde niets anders dan de overmacht uitvoeren, waar hij het schip in ligdagen laat komen. Hij kan dus in gebreke gesteld worden wegens contractuele fout en het risico voor overmacht kan dus niet te zijnen laste gesteld worden krachtens de gemeenrechtelijke regels.

9. — Auteurs en rechtspraak hebben dit duide-

lijk ingezien en zijn een andere verrechtvaardiging gaan zoeken voor hun stelling, dat overmacht toch niet meer door de mensen aan wal kan ingeroepen worden. Zij menen zich te mogen beroepen op artikel 23 der wet : « De ligdagen lopen onafgebroken door » en worden berekend met volle dagen tot op het » einde van de lading of van de lossing, met inbegrip » van Zon- en feestdagen. »

Deze bepaling zou de inwerking der overmacht uitsluiten en dus een uitzondering vormen op het algemeen beginsel, verkondigd in artikel 22.

Zulke redenering is echter volkomen ongegrond, omdat zij indruist zowel tegen de algemene rechtsbeginselen, als tegen formele verklaringen der voorbereidende werken.

Zoals men weet is de wet van 5 Mei 1936 ontstaan uit voorstellen, uitgewerkt door de Hoge Raad voor de Binnenvaart. Het leeuwenandeel in de voorbereidende werkzaamheden kwam toe aan de gekende specialist in zeerecht, Mr. Constant Smeesters, thans Stafhouder der Balie te Antwerpen. Het Verslag voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Parlementaire Documenten, nr 166, dd. 19 Maart 1936, blz. 2) verwijst uitdrukkelijk naar de besprekingen in de schoot van de Hoge Raad gehouden, en naar de tussenkomst van Mr. Smeesters om te besluiten tot de gepastheid het ontwerp zonder nieuwe bespreking, en zeker zonder wijziging te aanvaarden. Het Parlement heeft dienvolgens ook weinig of geen eigen commentaar geleverd en het voorgestelde ontwerp practisch zonder wijzigingen bekrachtigd.

De ware zin der wetsbepalingen zullen we dus terugvinden in de verslagen der besprekingen gehouden in den schoot van de Hoge Raad. De teksten, die later de thans besproken artikels 22 en 23 der wet geworden zijn, werden door dit organisme reeds vastgelegd tijdens een vergadering gehouden op 14 Juni 1924. Zij waren toen als artikels 21 en 22 genummerd. (17)

Beide artikels werden gelijktijdig onderzocht en het proces-verbaal der vergadering van 14 Juni 1924 vermeldt wat volgt :

« Les textes des articles 21 et 22 sont indentiques » à ceux des articles 17 et 18 du projet de la Chambre de Commerce.

» Il est à remarquer cependant que l'art. 17 du » projet de la Chambre de Commerce introduit une » règle entièrement nouvelle. La jurisprudence belge » a toujours considéré les surestaries comme des » dommages-intérêts, et par application de ce principe a décidé que les surestaries n'étaient dues » que moyennant une mise en demeure. Au contraire, la jurisprudence française considère les » surestaries comme un supplément du fret. Si l'on » admet que les surestaries ne sont qu'un accessoire » du fret, il paraît logique de décider qu'elles sont » dues de plein droit sans qu'il soit nécessaire pour » le batelier de signifier une mise en demeure. C'est » à cette solution que se rallie le projet de la Chambre de Commerce et cette règle paraît tout à fait » équitable. Bien souvent les bateliers, soit par » ignorance, soit parce qu'ils se sont laissés induire » en erreur sur une vague promesse que les surestaries leur seraient payées, omettent de protester et

» sont ainsi frustrés des surestaries auxquelles il ont » incontestablement droit. Quant à l'art. 18 du projet » de la Chambre de Commerce, il est conforme à la » jurisprudence. En matière de navigation intérieure les surestaries se calculent par jours entiers y compris les dimanches et jours fériés.

» Le Conseil admet les stipulations des articles » 18, 19, 20, 21 et 22 telles qu'elles sont justifiées » ci-dessus. »

De aangehaalde besprekingen laten aan duidelijkheid toch wel niets te wensen over. De liggelden zijn geen schadevergoeding meer, maar wel eenvoudige bijkomende vrachtprijs. Er is geen spraak van enige beperking aan deze nieuwe regeling, welke zou vervat zijn in het (huidige) art. 23. Uit de voorlaatste zin van de aangehaalde passage blijkt integendeel dat de woorden « *lopen onafgebroken door* » enkel beogen de uitsluiting van de berekening per halve dagen en de insluiting van Zon- en feestdagen te onderlijnen.

Trouwens, alleen reeds de lectuur van art. 23 maakt deze interpretatie noodzakelijk.

Men heeft de traditionele Belgische rechtspraak terzijde gesteld om met de heersende Franse opvatting aan te nemen dat de liggelden krachtens een normale uitvoering der overeenkomst als deel van de vrachtprijs verschuldigd zijn. Een van de voornaamste gemeenrechtelijke gevolgen hiervan is dat de ligdagen voortaan moeten beschouwd worden als vatbaar voor schorsing door overmacht. (18)

We zien daarbij dat artikel 23 met geen enkel woord rept over overmacht. Dit is van groot belang, want men mag niet uit het oog verliezen dat een afwijking van esentiële beginselen, zoals de inwerking van overmacht er een is, uitdrukkelijk moet bepaald worden. Het volstaat even te denken aan de betekenis der wet : zij vormt het type-contract waarnaar partijen, bij gemis aan bijzondere regeling onder elkaar geacht worden stilzwijgend te hebben verwezen. Niemand zou nu aanvaarden dat een contractueel beding, uitgedrukt in de bewoordingen van art. 23, de werking der overmacht zou tegenhouden. (19)

Voor de wet van 1936 is zulks des te minder aan te nemen daar het Verslag voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers (l.c., blz. 3) uitdrukkelijk verklaart dat men van de tekst een uiteenzetting heeft willen maken, die aan volledigheid niets te wensen overliet, zelfs al moest men hiertoe ook nog een of ander vaststaand punt van gemeen recht herhalen. En nu zou men beweren dat de wetgever zulk een grondige afwijking van het gemeen recht zo vaag zou hebben gelaten !

Buitendien is de bepaling van art. 23 geenszins ongewoon, wanneer men aanneemt dat zij het geval van overmacht helemaal niet behandelt.

De nadruk die wordt gelegd op het onafgebroken doorlopen is heel natuurlijk, vermits de voorgeschreven regeling duidelijk moest afgescheiden worden van het onmiddellijk voorgaande art. 21, waarbij de Zon- en feestdagen in beginsel buiten de berekening van de laad- of lostijd worden gesteld.

10. — Er blijft dan ook geen andere weg over dan zich volledig neer te leggen bij de in 1936 duide-

lijk gewilde overname van het Frans systeem der ligdagen, begrepen in de contractueel overeengekomen termijn voor laden of lossen: de overmacht heeft haar gewone gevolgen, en het eenvoudig feit van het verstrijken van laad- of lostijd kan haar inwerking niet tegenhouden.

Is die overmacht zodanig dat iedere verdere uitvoering der overeenkomst onmogelijk wordt gemaakt, dan vervalt het contract *ex nunc*, wederzijds zonder schadevergoeding. Is de overmacht daarentegen slechts tijdelijk, dan houden de ligdagen voor eenzelfde termijn op met lopen, om hun verdere duur voort te zeggen, zodra de buitengewone omstandigheden zijn geweken. In geen geval zijn de liggelden voor de tussentijd verschuldigd. A fortiori kan geen aanvang gemaakt worden met overligdagen.

De toestand is dus ver dezelfde als deze in het leven geroepen door een overmacht voorgekomen tijdens de laad- of lostijd, en wij kunnen naar onze voorgaande uiteenzetting desaan gaande verwijzen. Het enige verschil ligt in het bedrag der contractueel bepaalde vergoeding voor het oponthoud. In feite is er dus een premie voor vlug laden of lossen binnen de vastgestelde laad- of lostermijn.

C. — Overmacht tijdens de overligdagen.

11. — In onze wetgeving staat het vast dat de inlader of de geadresseerde, die een binnenschip in overligdagen laat komen, een contractuele fout begaat.

Art. 26 past eenvoudig het gemeen recht toe door de schipper te verplichten een formele ingebrekestelling te betekenen vooraleer aanspraak te kunnen maken op schadevergoeding. Deze schadevergoeding is vooraf bepaald op een vast bedrag: de liggelden verhoogd met 50 %.

Welk is het gevolg van deze toestand ten opzichte van de overmacht die de verdere uitvoering der overeenkomst zou komen beletten, wanneer het schip in overligdagen is gesteld?

De oplossing is eenvoudig waar de overmacht enkel van tijdelijke aard is. Niettegenstaande het feit dat gedurende meerdere dagen niet kon geladen of gelost worden, blijft de schipper, die in gebreke heeft gesteld, zijn recht op uitbetaling der overliggelden behouden en zal hij alle verdere maatregelen mogen nemen voorzien door art. 26 der wet.

De betaling der overliggelden blijft zelfs dan verschuldigd, wanneer de overmacht dusdanig was dat de schipper toch niet zou hebben kunnen uitvoeren, zelfs niet al ware de lading of lossing bijtijds geschied, bv. indien het schip ingevroren is. Zulks is een gevolg van het feit dat de overliggelden bepaald werden bij wijze van strafbeding. De schipper is hierbij niet gehouden enige schade te bewijzen, en iedere bewijsvoering betreffende de afwezigheid van schade is dus ondoeltreffend. (20)

Indien de lading of de lossing echter definitief onmogelijk moest zijn geworden, zal de inlader of geadresseerde beschouwd worden als aansprakelijk voor dit feit, en dus in dezelfde toestand komen te staan alsof hij op het ogenblik van het ontstaan der overmacht, de uitvoering der overeenkomst willekeurig had onmogelijk gemaakt, of m.a.w. willekeurig had verbroken. (21)

Er kan dienvolgens in deze laatste veronderstelling vanaf het ogenblik van intreden der overmacht, geen sprake meer zijn van overliggeld, vermits dit enkel de vaststelling is, bij wijze van strafbeding, van het bedrag der schadevergoeding wegens *vertraging* in de uitvoering der contractuele verbintenissen. Overmacht met definitieve uitwerking doet dus ook de overligdagen ophouden. Maar in tegenstelling met de toestanden die zich voordoen bij soortgelijke gebeurtenissen tijdens de laad of lostijd of tijdens de ligdagen, zullen de overliggelden enkel verdwijnen om plaats te maken voor de schadevergoeding wegens schuldige verbreking der overeenkomst.

In beginsel wordt die vergoeding berekend op grond van de volledige schade, door de schipper werkelijk geleden, ingevolge die verbreking.

Voor de verbreking der overeenkomst ter laadplaats is echter een forfaitaire vergoeding voorzien door art. 36 der wet:

- indien nog niets was geladen heeft de schipper recht op $\frac{1}{3}$ der overeengekomen totale vracht, verhoogd met de liggelden en overliggelden voor de periode vóór het opkomen der overmacht;
- indien slechts gedeeltelijk geladen werd, zal de inlader de keuze hebben: ofwel de reis laten doen tegen de gehele vracht, vanzelfsprekend verhoogd met de voorheen opgelopen liggelden en overliggelden; ofwel terug laten uitladen, en $\frac{1}{3}$ der totale vracht voldoen, verhoogd met de opgelopen liggelden en overliggelden. (22)

Dr. jur. Marcel GOTZEN.

- (1) Van Bladel, *Transport par eaux intérieures*, nr 1968.
- (2) Van Bladel, nrs 2466 v.v.; Smeesters en Winkelmolen, *Droit maritime et droit fluvial*, II, nr 517.
- (3) Van Bladel, nrs 2722 v.v.; Smeesters en Winkelmolen, nr 540.
- (4) Zie Deitz, *Manuel de droit fluvial*, nr 187.
- (5) Delahaye, *Le Contrat d'Affrètement fluvial*, nrs 36 en 242; Demeur, *L'Affrètement fluvial sous le régime de la loi du 5 mai 1936*, nr 3; Deitz, nrs 205 en 281.
- (6) Laurent, I, nr 37.
- (7) Zie De Page, III, nrs 26 v.v.
- (8) Zie b.v. Scheidsrechterl. beslissing 26 Nov. 1941, P. A. 1942, blz. 145.
- (9) Zie b.v. H.R.B. Antwerpen, 9 Dec. 1941, P. A. 1943, p. 5.
- (10) Delahaye, nr 167bis; Deitz, nr 259.
- (11) H.R.B. Antwerpen 12 Dec. 1940, P. A. 1941, blz. 139; H.R.B. Antwerpen, 18 Nov. 1941, P. A. 1941, blz. 376; H.R.B. Luik, 3 Dec. 1946, Jur. Liège, 1946/47, blz. 127.
- (12) O.c., nr 75.
- (13) Zie over de noodzakelijkheid om de overmacht te toetsen aan de concreet opgelegde verplichting: De Page, II, nr 574 bis en nota 4.
- (14) Planiol et Ripert, *Traité élémentaire de droit civil*, II, nr 1168 bis.
- (15) Delahaye, nr 193; Demeur, nr 77; Deitz, nr 267; H.R.B. Antwerpen, 12 Dec. 1940, P. A. 1941, p. 139; H.R.B. Antwerpen, 15 Maart 1946, R. W. 1946/47, blz. 287; H.R.B. Antwerpen, 4 Juli 1946, R. W. 1946/47, blz. 94.
- (16) De uitbrekings, weergegeven door Delahaye, zijn niet steeds volledig. Men verziele b.v. de passage betreffende de aard der ligdagen door hem weergegeven (o.c., blz. 246-247) en de interrale tekst, zoals wij hem weervonden in de archieven van het Ministerie (zie verder nr 9).
- (17) De hiernavermelde inlichtingen en citaten werden door ons geput uit de verslagen van de zittingen van de Hoge Raad voor de Rijnvaart, berustende op het Ministerie van Openbare Werken, 38, Leuvenweg te Brussel.
- (18) Smeesters en Winkelmolen, II, nr 531 in fine; H.P.B. Seine, 25 Mei 1898, Rev. intern. dr. mar., XIV, blz. 354; H.R.L. Boulogne s/Mer, 28 Aug. 1906, Rev. intern. dr. mar., XXII, blz. 290.
- (19) Zie ook de nadruk geleend op de noodzakelijkheid van die gevolgtrekking door: H.R.B. Antwerpen, 4 Juli 1946, R. W. 1946/47, kol. 94 en meer bepaald kol. 96.
- (20) Laurent, XVI, nr 277.
- (21) De Page, III, nr 124. — Zie ook de toepassing van de regel door de oude rechtspraak inzake liggelden: Van Bladel, nr 2614 v.v.; contra voor het principe H.R.B. Antwerpen, 4 Juli 1946, R. W. 1946/47, kol. 94.
- (22) Deitz, nr 286.
- (23) Delahaye, nr 249; Demeur, nr 62; Deitz, nr 288.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 9 December 1946.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Simon.

Eerste Adv.-Generaal: M. R. Hayoit de Termicourt.

EPURATIE. — WET VAN 20 MAART 1945 BETREFFENDE DE BUITENGEWONE MACHTEN TOEGEKEND AAN DEN KONING. — BESLUITWET VAN 19 SEPTEMBER 1945. — TOEZICHT VAN HOVEN EN RECHTBANKEN. — WETTELIJKHEID.

Valt niet onder de bevoegdheid van Hoven en Rechtbanken de beoordeling van de noodzakelijkheid en de hoogdringendheid eener bepaling, verordend bij een besluitwet, die genomen werd krachtens de wet van 20 Maart 1945 betreffende de buitengewone machten toegekend aan den Koning. De rechterlijke macht heeft evenwel den plicht na te gaan of de besluitwet binnen den omvang van de aan den Koning gegeven opdracht is gebleven. Wanneer zulks het geval is is de besluitwet gelijkwaardig aan een wet, met het gevolg, dat de rechterlijke macht onbevoegd is om na te gaan of de besluitwet al dan niet de bij de Grondwet gehuldigde principes heeft geëerbiedigd.

De wet van 20 Maart 1945 heeft den Koning gemachtigd de maatregelen te treffen, die door de Besluitwet van 19 September 1945 werden bevolen. (1)

Haest H. t./ Proc.-Gen. bij het Hof van Beroep te Brussel.

Gelet op het bestreden arrest gewezen den 11 Juli 1946 door het Hof van Beroep zetelende te Brussel;

Over het eenig middel tot verbreking luidende als volgt : schending van art. 26 en 107 van de Grondwet en van art. 1 der wet van 20 Maart 1945, dewelke aan den Koning buitengewone machten geeft voor een beperkten tijd, doordat het bestreden arrest eischer ontzet heeft uit de rechten opgesomd bij art. 123 sexies van het Strafwetboek, zulks bij toepassing van de Besluit-Wet van 19 September 1945 betreffende de epuratie in zake burgertrouw en doordat het arrest de inschrijving van eischer's naam op de lijst voorzien bij art. 4 der genoemde Besluit-Wet definitief verklaard heeft,

wanneer de Besluit-Wet van 19 September 1945 het machtsgebied, welke door de wet van 20 Maart 1945 aan den Koning toegekend werd is te buiten gegaan, wanneer art. 1, 4° van de wet op de bijzondere machten van 20 Maart 1945 duidelijk omschrijft dat de Koning, in geval van nood en hoogdringendheid, bij Besluit in Ministerraad, personen welker activiteit tijdens de vijandelijke bezetting eene zware schade aan de nationale belangen had toegebracht kan verwijderen van het publiek leven.

wanneer de Besluit-Wet van 19 September 1945 deze duidelijke omschrijving van art. 1, 4° van de wet van 20 Maart 1945, welke aan den Koning

slechts de macht geeft bedoelde personen van het publiek leven te verwijderen, over het hoofd ziet door zich op de algemeene bepalingen van art. 1, 5° van de wet van 20 Maart 1945 (moreele en materiele heropbouw van het land) te beroepen en aldus de bepalingen van art. 1, 4° die zich beperkten tot het publieke leven te kunnen uitbreiden tot het burgerlijk leven,

wanneer de Besluit-Wet van 19 September 1945 op duidelijke wijze de restrictieve bepalingen van art. 1, 4° van de wet van 20 Maart 1945 te buiten gaat en aldus de door voorgenoemde wet toegekende machten overschrijdt,

wanneer bijgevolg het bestreden arrest deze Besluit-Wet niet mocht toepassen :

Overwegende dat de Wet van 20 Maart 1945 op de buitengewone machten voor een beperkten duur den Koning heeft gemachtigd, in geval van hoogdringendheid en van noodzakelijkheid, bij Besluit genomen op voordracht van de in raad vergaderde Ministers, kracht van Wet hebbende bepalingen te verordenen ten einde onder meer de personen wier bedrijvigheid tijdens de vijandelijke bezetting 's lands belangen ernstig heeft geschaad uit het openbaar leven te verwijderen en om 's lands zedelijken en stoffelijken wederopbouw te verzekeren;

Overwegende dat de Besluit-Wet van 19 September 1945 genomen werd op voordracht van den Minister van Justitie overeenkomstig het advies der Ministers die er over in raad hebben beraadslaagd;

Dat zij in haar aanhef, na verwijzing naar de Wet van 20 Maart 1945 en meer bepaaldelijk naar Nr 5 van artikel 1 dier Wet, uitdrukkelijk vermeldt dat « met het oog op de verzekering van den zedelijken en stoffelijken wederopbouw van het land » het noodzakelijk is onverwijld, de in de Besluit-Wet vermelde beschikkingen te treffen namelijk het levenslang vervallen der bij art. 123 sexies van het Wetboek van Strafrecht voorziene rechten van al wie in de Besluit-Wet opgesomde feiten heeft gepleegd, onder meer ofwel toegetreden is tot een partij, beweging of organisme van politieke of culturele aard, terwijl het algemeen bekend was dat die partijen, bewegingen of organismen de politiek, de propaganda of de plannen van den vijand in de hand werkten of, in geval hij vóór Mei 1940 tot die partijen, bewegingen of organismen was toetgetreden, die toetreding na 1 Januari 1942 heeft behouden, feit waaraan volgens de soevereine vaststellingen van den rechter over den grond aanlegger zich schuldig heeft gemaakt tot in 1943, dan wanneer hij zestien jaar oud was of meer;

Overwegende dat de noodzakelijkheid en de hoogdringendheid van een bepaling, verordend bij een Besluit-Wet, genomen krachtens de wet van 20 Maart 1945, wanneer zij door het Besluit geconstateerd zijn en niet tegengesproken worden door den tekst van dit laatste, aan het toezicht van de Hoven en Rechtbanken ontsnappen;

Dat echter de rechterlijke macht den plicht heeft na te gaan of het Besluit binnen den omvang van

de aan den Koning gegeven opdracht is gebleven, in welk geval de Besluit-Wet de kracht heeft van een wet in dezen zin dat de rechterlijke macht niet bevoegd is om na te gaan of het Besluit al dan niet de bij de Grondwet gehuldigde principes eerbiedigt;

Overwegende dat blijkens de voorbereidende werken, de Wet van 20 Maart 1945 den Koning gemachtigd heeft, mits inachtneming van de formaliteiten welke die wet voorziet en binnen de tijdsruimte die zij bepaalt, alle maatregelen te treffen welke hij geschikt acht om 's lands zedelijken en moreelen wederopbouw te verzekeren;

Dat uit de bepaling van art. 1 n° 4 van hooger-gemelde Wet geenszins volgt dat de Wetgever den Koning niet zou hebben gemachtigd om het uitoefenen van bepaalde burgerlijke rechten te ontzeggen aan degenen wier bedrijvigheid tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijksgroengebied de nationale belangen ernstig heeft geschaad en evenmin dat dergelijke ontzetting door den Koning, op grond van art. 1 n° 5 van gemelde wet, niet zou kunnen voorgeschreven worden tegen de personen die zich aan zekere feiten tegen het Vaderland schuldig hebben gemaakt;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Verwijst aanlegger in de kosten.

(1) Zie in denzelfden zin en in dezelfde bewoordingen: Hof van Verbreking, 13 November 1946. R. W., 1946, 365.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1ste Kamer. — 24 December 1946.

Voorzitter: M. Barreel.

Raadsheeren: M.M. de Villermont en Sépulcre.

Advocaat-Generaal: M. De Vooght.

Pleiters: Mrs Maes, loco, Van Oekel en Delacroix.

I. PROCEDURE. — RECHT OP TWEE INSTANTIES. — VERZAKING AAN DIT RECHT.

II. BEVOEGDHEID VAN DEN RECHTER IN KORTGEDING. — WET VAN 25 MAART 1876, ART 11. — SOUVEREINE BEOORDEELING VAN DE HOOGDRINGENDHEID. — BEVELEN VAN GETUIGENVERHOOR.

I. Wanneer iemand noch als eischer noch als verweerder voor den eersten rechter is opgetreden en in hooger beroep, als gevolg van een hem beteekende beroepsakte, *avoué* heeft gesteld en geconcludeerd, mag uit de afwezigheid van eenig protest tegen de onregelmatige procedure en uit zijn actieve deelneming aan de behandeling der zaak afgeleid worden, dat hij aan het recht op twee instanties heeft verzaakt.

II. De rechter in kortgeding is luidens art. II der wet van 25 Maart 1876 bevoegd om in alle gevallen, die hij als dringend erkent, voorloopig uitspraak te doen. Over den aard der hoogdringendheid oordeelt hij, bij afwezigheid van wetsbepalingen, souverain. De rechter in kortgeding is bevoegd een getuigenverhoor te bevelen, wanneer deze beslissing slechts een voorbereidend karakter bezit, en hierdoor de al of niet-gegrondheid van den hoofdeisch onaangetast blijft.

Dienst van het Sekwester en Mr Sano q.q. / De Ridder en Voigt.

Gezien, regelmatig voorgelegd, het bevel a quo;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het beroep niet wordt betwist;

Overwegende dat Voigt, echtgenoot van oorspronkelijke eischeres, voor den eersten rechter, noch als aanlegger, noch als verweerder, in rechte stond;

Dat appellanten, oorspronkelijke verweerders hem nochtans hun beroep tegen het bevel d.d. 8 Juni 1946, lieten beteekenen;

Overwegende dat Voigt een *avoué* heeft aangesteld en dat hij voor het Hof heeft geconcludeerd;

Dat gezien de afwezigheid van eenig protest zijnerzijds tegen de onregelmatige aangewende procedure, integendeel zijn actieve deelneming aan de behandeling der zaak voor het Hof, hij moet aangezien worden, als hebbende aan het voordeel der twee graden van rechtsmacht verzaakt;

Overwegende, dat de oorspronkelijke eisch, zooals hij luidens de dagvaarding aan de bevoegdheid van den eersten rechter was onderworpen, enkel hiertoe strekte de toelating te bekomen zekere aangehaalde omstandigheden te mogen bewijzen, die voor een geschil dat later moest aanhangig gemaakt worden, van belang zouden zijn; dat eerste geïntimeerde haar verzoek steunde op de hoogdringendheid van den aangevraagden onderzoeksmaatregel;

Overwegende dat naar artikel 11 der wet op de bevoegdheid d.d. 25 Maart 1876, gewijzigd bij artikel 1 der wet van 26 December 1891, de Voorzitter der rechtbank van eersten aanleg in kortgeding voorloopig uitspraak doet over alle gevallen die hij als dringend erkent;

Dat zonder bepaalde wetsbeschikkingen om de hoogdringendheid aan te wijzen de rechter in kortgeding daarover oppermachtig oordeelt;

Dat hij een onderzoek kan bevelen voor zooveel het geen schadelijke gevolgen mede sleept;

Dat een getuigenverhoor mag gelijkgesteld worden met een deskundig onderzoek;

Overwegende dat het nakende vertrek naar Chili van de twee bepaalde getuigen hun onverwijld verhoor opdrong in het belang van eene behoorlijke bediening van de gerechtigheid;

Overwegende dat het bevel a quo slechts een voorbereidende beslissing uitmaakt en geen vooroordeel verwekt over de al of niet gegrondheid van den eisch ten gronde strekkende tot de opheffing van den aangestelden sekwester;

Overwegende dat daaruit volgt dat de eerste rechter bevoegd was en dat het bezwaar door appellanten tegen het bevel a quo aangehaald als ongegrond voorkomt;

Om die redenen:

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Het Hof, beslissende op tegenspraak;

Gehoord ter openbare zitting, het eensluidend advies van den Heer de Vooght, Advocaat-Generaal;

Alle niet uitdrukkelijk toegewezen conclusiën als ongegrond verwerpende;

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond, doet het te niet;

Bevestigt het bevel a quo;
Veroordeelt appellanten tot de kosten van beroep.

(1) Vgl. Hof van Beroep te Brussel, 22 Juli 1912, Pas. 1912, II, 250; Rép. Prat. du droit belge, Ve Appel en matière civile et commerciale, n° 19; Braas: Précis de Procédure civile, n° 1188; Van Bauwel: Handboek voor het burgerlijk Procesrecht, n° 678.

(2) Het Hof van Beroep schijnt hier in principe de mogelijkheid te aanvaarden om voor den hoogereren rechter voor de eerste maal in gedwongen tusschenkomst op te roepen. Vgl. Braas: Précis de procédure civile, n° 146 vgl., en n° 195 en vgl.; idem, Ve Compétence en matière civile et commerciale, n° 1466 en vgl.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3de Kamer. — 15 Juni 1946.

Voorzitter: M. Bossaert.

Raadsheeren: M.M. Maraite en Van den Abeele.

Advocaat-Generaal: M. De Wilde.

Pleiter: Mr. Moyersoën.

STRAFVORDERING. — VOORLOOPIGE HECHTENIS. — WET VAN 20 APRIL 1874. — INVEILHEIDSTELLING TEGEN ZEKERHEIDSTELLING. — VEROOORDEELING BIJ VERSTEEK ZONDER GELIJKTIJDIGE VERVALLENVERKLARING DER GESTELDE ZEKERHEID. — LATERE ACTIE TOT VERVALLENVERKLARING. — NIET ONTVANKELIJK.

Art. 15 der wet van 20 April 1874, betreffende de voorloopige hechtenis, bepaalt uitdrukkelijk dat in geval van het niet verschijnen van den verdachte, die tegen zekerheidstelling in vrijheid werd gesteld, het vonnis of arrest van veroordeeling, waarbij de niet verschijning wordt vastgesteld, tegelijkertijd de gestelde zekerheid aan den staat vervallen moet verklaren. Een latere actie tot vervallenverklaring is derhalve niet ontvankelijk.

O. M. t./ De Cock Edward.

Aangezien De Cock Eduard voormeld veroordeeld werd bij arrest verleend door het Hof van Beroep te Gent, 3^e Kamer, dd. 13 November 1943, tot een jaar gevangenisstraf wegens onwettig vervoer van vleesch met winstbejag te Erenbodegem op 31 Maart/1 April 1943;

Aangezien hij aangehouden werd op 5 Mei 1943 en in voorloopige vrijheid gesteld na storting eener zekerheid van 7.500 fr.;

Aangezien De Cock Eduard bij verstek veroordeeld werd door het Hof van Beroep te Gent; aldaar op onze vordering zijn niet verschijnen ter zitting van het Hof te doen vaststellen en te hooren verklaren dat voormelde zekerheid van 7.500 fr. aan den Staat vervalt;

Overwegende dat op 5 April 1943 De Cock Eduard ter uitvoering van een bevel van den Heer Onderzoeksrechter aangehouden werd om op 31 Maart/1 April uit winstbejag vleesch voortkomende van eene slachting voorzien door art. 1 van het Besluit van 19 Juni 1942 te hebben vervoerd of voorhanden gehouden;

Overwegende dat op 5 Mei 1943 De Cock Eduard bij toepassing van artikels 4 en 10 en 11 der wet

van 20 April 1874 door de raadkamer voorloopig in vrijheid gesteld werd mits borgstelling eener som van 7.500 fr. die hij nog denzelfden dag gestort heeft;

Overwegende dat hij op 13 Juli 1943 door de Correctionele Rechtbank te Dendermonde wegens het hem ten laste gelegde feit tot eene gevangenisstraf van een jaar veroordeeld werd; dat hij op 16 Juli 1943 beroep heeft aangeteekend tegen deze beslissing;

Overwegende dat De Cock Eduard, alhoewel beoorlooflijk gedagvaard, niet is verschenen voor het Hof ter zitting van 13 November 1943, waarop de zaak uitgesteld was, en waarop de bestreden beslissing, bij arrest bij verstek, bevestigd werd;

Overwegende dat het ten onrechte is dat de Heer Procureur generaal vordert dat het aan het Hof behage te verklaren dat voormelde borgstelling van 7.500 fr. aan den Staat vervalt;

Overwegende inderdaad dat art. 15 der wet van 20 April 1874 uitdrukkelijk voorschrijft, dat in geval van niet verschijnen van verdachte alleen het vonnis of arrest van veroordeeling dat het niet verschijnen heeft vastgesteld de toekenning van de borgsom aan den Staat tegelijkertijd mag bevelen (Cass. 13 Juli 1903, Pas. 1903, I, 335);

Overwegende dat zulks ter zake niet is geschied;

Overwegende dat bovendien de door gedaagde opgelopen straf geamnestieerd werd door artikel 1, 2^e van de Besluitwet van 20 September 1945, zoodat er geen sprake meer kan zijn van de uitvoering van hoogerbedoeld arrest op strafrechterlijk gebied en krachtens artikel 14 al. 2 van gezegde wet van 20 April 1874 de teruggave van de kwetsieuze borgsom van 7.500 fr. aan De Cock Eduard dient bevolen te worden;

Overwegende dat desbetreffende de Heer Procureur generaal niet aanhaalt dat er buitengewone onkosten bestaan waartoe het niet verschijnen van De Cock Eduard aanleiding zou gegeven hebben; (zelfde wet art. 14, laatste alinea);

Om die redenen:

Het Hof;

Gelet op art. 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Verklaart den eisch van den Procureur Generaal noch ontvankelijk noch gegrond, wijst hem dienvolgens af en beveelt de teruggave van de zekerheid aan De Cock Eduard;

Kosten ten laste van den Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE VEURNE

2de Kamer. — 30 November 1946.

Voorzitter: M. J. Valcke.

O. M.: M. De Cuyper.

Pleiters: Mrs. Van Daele en Van Acker.

ERFREGELING DER KLEINE NALATENSCHAPPEN. — WET VAN 16 MEI 1900.

Wanneer voor den vrederechter de procedure bepaald bij artt. 2 en 4 van de wet van 16 Mei 1900 betreffende de erfregeling der kleine nalatenschappen wordt toegepast, wordt wettelijk verondersteld, dat partijen

bij gemeenschappelijk accoord in rechte optreden. Dit accoord kan evenwel door ieder der partijen worden verbroken, zoolang zij niet door een beslissing van den vrederechter, voor een notaris verzonden werden teneinde de akte van verdeling en vereffening der huwelijksgemeenschap te doen verlijden. Het accoord wordt o.m. verbroken door het stellen van den eisch tot verdeling en vereffening der huwelijksgemeenschap voor de rechtbank van eersten aanleg. Vanaf het oogenblik, dat een dergelijke eisch ahangig is gemaakt, is de vrederechter onbevoegd nog verder over een verzoekschrift, ingediend krachtens de wet betreffende de erfregeling der kleine nalatenschappen, uitspraak te doen. Het recht van overname kan voor de rechtbank van eersten aanleg bij weder-eisch opnieuw gesteld worden. (1)

Vetters t./ Cannoo.

Gezien de geregistreerde dagvaarding om voor deze rechtbank te verschijnen in dato van 14 Mei 1946;

Gezien de overige stukken van het geding;

Gehoord partijen in hunne wederzijdsche middelen en besluiten;

Gehoord den heer De Cuyper, Procureur des Konings in zijn advies;

Aangezien de eisch strekt tot de vereffening en verdeling van de huwelijksgemeenschap Vetters J. T.-Cannoo I. en van de erfenis van Vetters J. T., overleden te Veurne, den 4 November 1939, alsmede tot de licitatieverkoop der onroerende goederen ervan afhangelende;

Aangezien verweerster (overlevende echtgenoot) de wet van 16 Mei 1900 op de kleine erfenissen inroept; dat zij in hoofddeel vraagt dat de procedure welke op voet van gemelde wet, gevolgd voor den Heer Vrederechter en welke geleid had tot het neerleggen van een deskundige schatting, aldaar zou voortgezet worden;

Aangezien gemelde procedure gesteund is op een gemeenschappelijk akkoord; dat dit akkoord ten allen tijde kan verbroken worden en als stilzwijgend verbroken moet worden aangezien wanneer een der partijen een geding instelt strekkende tot verdeling of licitatie (De Page, T. IX, p. 787);

Aangezien in bijkomende orde, verweerster vraagt dat zou overgegaan worden tot de bewerkingen van overname na schatting (wet van 16 Mei 1900);

Aangezien aanleggers met deze besluiten akkoord gaan;

Aangezien er echter te beslissen valt of de rechtbank de partijen verzenden moet naar den vrederechter, of zelf de schatting kan bevelen (Kluyskens : Burgerlijk Recht, 2^e deel, p. 91);

Gelet op de artikelen 2, 3, 34, 35, 36, 37, 40, 41 en 68 der wet van 15 Juni 1935;

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijzend in eersten aanleg in burgerlijke zaken, op tegenspraak tusschen partijen, alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzend;

Gehoord den Heer De Cuyper, Procureur des Konings in zijn eensluidend advies;

Stelt aan Meester Floor, notaris te Veurne, met

opdracht over te gaan tot de bewerkingen van vereffening en verdeling van de huwelijksgemeenschap bestaan hebbende tusschen de echtgenooten J. T. Vetters-I. Cannoo, alsmede van de nalatenschap van voornoemden J. T. Vetters, overleden te Veurne, den 4 November 1939;

Geeft akte aan Cannoo I. dat zij een woonhuis met bijgebouwen, smis en tuin, wenscht over te nemen ingevolge de wet van 16 Mei 1900 op de kleine erfenissen;

Stelt aan als deskundige, Mter Buurmans, notaris te Veurne, met last het onroerend goed waarvan sprake te schatten naar zijn werkelijke waarde ten dage van de schatting om hetzelfde goed door Cannoo I. weduwe J. T. Vetters overgenomen te worden ingevolge voormelde wet van 16 Mei 1900;

Kosten ten laste van de massa, alle kosten berekend en vastgesteld, niet inbegrepen het registratie-recht op de minuut van onderhavig vonnis, deze van uitgifte, beteekening en tenuitvoerlegging, belopen in het geheel tot de som van 3.293 frank;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad ondanks alle verhaal en zonder borgstelling.

(1) Zie in denzelfden zin : Burg. Rechtb. Brussel, 29 April 1925, B. J., 1926, 31; Hof v. Verbr., 2 Juni 1927, Pas. 1927, I, 247; Burg. Rechtb. Charleroi, 30 October 1931, Pand. Pér. 1931, nr 156. Vgl. benevens De Page, Ol. IX, 787 en vlg; Kluyskens : De Erfenissen, nr 78.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 24 Januari 1947.

Voorzitter: M. Castelein.

Pleiters: Mrs Vaes en Van Oekel.

I. WETTELIJKE INBEWARINGSTELLING VAN HET VERMOGEN. — BESLUITWET VAN 17 JANUARI 1945. — DIENST VAN HET SEKWESTER VERTEGENWOORDIGT NIET DEN ONDER VOORLOOPIG BEHEER GESTELDEN PERSOON.

II. DIENST VAN HET SEKWESTER. — UITSLUITEND BEVOEGD OM TE BESLISSEN OVER NOODZAKELIJK GEACHTTE MAATREGELEN.

- I. De Dienst van het Sekwester vertegenwoordigt niet den onder voorlooppig beheer gestelden persoon; hij handelt alleen krachtens een wettelijk mandaat, in het belang van de Belgische staatsgemeenschap. (1)
- II. De Dienst van het Sekwester is alleen en uitsluitend bevoegd om te beslissen over noodzakelijk geachte maatregelen ten aanzien van de in bewaring gestelde goederen.

L. Janssens t/ Dienst van het Sekwester.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Marcel Courboin, te Antwerpen, in dato van 23 Januari 1947, strekkende tot het hooren bevelen, dat aan eersten en tweeden verweerder verbod wordt opgelegd om tot den verkoop van het materieel aan aanlegger toebehoorende en zich bevindende Diksmuidelaan, 65, te Berchem, over te gaan;

Gezien art. 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten ontwikkeld in de Nederlandsche taal;

Aangezien verzoeker onder sekwestering werd gesteld op 30 September 1945;

Aangezien reeds voor zijn onder-sekwesteringstelling op 6 September 1945, na in-morastelling wegens niet-betaling van hypotheek sinds 5 Juni 1945, hij aangemaand werd deze te betalen en dat onroerend beslag gelegd werd ten zijnen laste op verzoek van de Nationale Kredietkas voor den Middenstand;

Dat hij eveneens een motorfiets in pand gegeven had;

Dat hij verzet aantekende om uitstel te bekomen op 20 September 1945;

Dat hij ervan werd afgewezen bij bevel van 5 Oogst 1946;

Dat de verkoop van het goed, gelegen Diksmuidelaan, 65, te Berchem, geschied is door toedoen van Mter De Cleene, Notaris;

Dat bij vonnis van den Krijgsraad hij verwezen werd tot de verbeurdverklaring van de retributie die hij zou ontvangen hebben van de Duitschers;

Dat zijn passief voor 30 September 1945 plus minus 2.000.000 fr. bedroeg en thans de verbeurdverklaring 14.000.000 fr. bedraagt;

Dat weliswaar aanlegger beweert dat al het materieel van de onderneming, hetgeen na de groote publiciteit op heden zou verkocht worden, reeds zijn eigendom was vóór den oorlog;

Dat dit alles niet kan opwegen tegen de beslissing genomen door het Beheer van het Sekwestering, die den persoon van den geskwesteerde niet ver- tegenwoordigt, doch handelt ten voordeele der Belgische gemeenschap;

Overwegende dat niet kan betwist worden dat een volledige en trouwe inventaris opgesteld werd bij het begin van het sekwestering; dat moesten er gebeurlijke fouten bedreven worden door het beheer of moest machtsverdringing plaats grijpen, de Belgische Staat aansprakelijk is voor de nadeelige gevolgen;

Overwegende dat overigens de eisch, zooals hij ingesteld werd voor gevolg zou hebben onrechtstreeks de sekwesteringstelling te beperken en gedeeltelijk te niet te doen;

Aangezien het beheer zelf meester is om na te gaan welke maatregel zich opdringt en door haar mag genomen worden als het gaat om materieel dat bij hoogdringendheid dient verwijderd te worden, daar de verkochte eigendom dient vrij afgeleverd te worden aan den nieuwen eigenaar;

Dat tenslotte weze aangestipt dat verzoeker moeilijk kan beweren dat hij sinds langen tijd niet werd op de hoogte gesteld van de maatregelen die gingen getroffen worden, gezien de belangrijke publiciteit, die het materieel beschreef, op meer dan 1.000 exemplaren werd uitgegeven en daarenboven door dagbladen, plakbrieven, enz., werd verspreid;

Dat niet betwist wordt dat de vroeger in dienst zijnde rekenplichtige van verzoeker nog altijd het huis aan de Diksmuidelaan, 65, te Berchem, betreft en naar het schijnt regelmatig in aanraking is gebleven met verzoeker en diens familie;

Om deze redenen:

Wij, J. Castelein, Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Antwerpen, er

zetelende in Kortgeding, uitspraak doende op tegen- spraak, wijzen aanlegger af van zijnen eisch als ongegrond met veroordeeling tot de kosten.

(1) Deze opvatting moet in haar absolute formulering betwist worden. De Dienst van het Sekwestering verzekert de bewaking, de bewaring en het beheer van het in bewaring gestelde vermogen. Hij oefent ook de rechten van den onder voorloopig beheer gestelden persoon uit ten aanzien van dit vermogen, en is naar het woord van procureur-generaal Paul Leclercq, « substitué à l'exercice de ces droits ». (Pas. 1927, I, 267) Vgl. Rechtbank van Koophandel te Brussel, 13 Juli 1946, J. T., 1946, 461; Rechtbank van Koophandel te Gent, 13 Februari 1947, R. W., 1947,

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

31 December 1946.

Referendaris : M. J. Van den Bergh.

Pleiters : Mrs. Marcel Saey en Jozef De Clercq.

I. VERBINTENISSENRECHT. — BENADELING. — MEERDERJARIGEN. — ART. 1313 B.W.

II. VERBINTENISSENRECHT. — INKRIMPING DER HANDELSVRIJHEID. — NIET INDRIJSEND TEGEN DE OPENBARE ORDE.

III. VERBINTENISSENRECHT. — DWANGSOM.

IV. BEVOEGDHEID (RATIONE MATERIAE) DER RECHTBANK VAN KOOPHANDEL. — BETWISTING VAN NOTARIELE STATEN. — WET VAN 31 AUGUSTUS 1891.

I. *Krachtens art. 1313 B.W. kunnen de meerderjarigen uit oorzaak van benadeling slechts in hun recht worden hersteld in de gevallen en onder de voorwaarden, die bij de wet uitdrukkelijk bepaald zijn. (Artt. 783, 887, 1079, 1674, 1855 en 1966 B.W.; art. 4 der wet van 15 Juli 1931; art. 6 der wet van 7 Augustus 1922.)* (1)

II. *De inkrimping der handelsvrijheid is geoorloofd op voorwaarde, dat ze niet op onbeperkte wijze, wat tijd en ruimte betreft, geschiedt. De handelsvrijheid, die de openbare orde aanbelangt, is deze, die verband houdt met het algemeen belang. De openbare orde wordt niet in het gedrang gebracht wanneer overeenkomsten gesloten worden, die alleen de private belangen der partijen aangaan.*

De verbintenis van gedurende vijftien jaar herberg te houden en uitsluitend bieren van een bepaalde firma af te nemen, druist niet in tegen de handelsvrijheid en bijgevolg niet tegen de openbare orde. (2)

III. *Het is aan de rechtbanken niet toegelaten een dwangsom te bepalen om een schuldenaar tot uitvoering te verplichten. De schuldeiser heeft voor eventuele toekomstige tekortkomingen slechts recht op vergoeding der werkelijk geleden schade.* (3)

IV. *De betwisting van notariële staten van kosten en erelonen valt, krachtens de wet van 31 Augustus 1891, buiten de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel.*

N. V. Zeeberg t./ Louis Timmermans.

Overwegende, dat de eiseres uiteenzet dat zij, op 29 Mei 1932, aan de verweerder in leen gaf een som van 20.000 frank aan 6 %, mits een hypothecaire waarborg, op last gedurende vijftien opeenvolgende jaren het verpande goed, gelegen te Ninove, Steenweg op Brussel, als herberg uit te baten en uitsluitend zijn bieren af te nemen bij de eiseres, namelijk deze voor eigen gebruik, deze welke hij nodig

zal hebben voor het uitbaten zijner herberg en desgevallend deze welke zouden bestemd zijn voor het beroep van bieruitzetter; dat de verweerder sedert het begin van het jaar in gebreke blijft zijn verbintenis uit te voeren en geen bieren meer afneemt bij de eiseres;

Overwegende, dat de vordering er toe strekt te doen zeggen dat verweerder gebonden is door de overeenkomst van 29 Mei 1932 en ze moet uitvoeren tot 28 Mei 1947; hem te doen verwijzen in betaling ener schadevergoeding voor de verleden tekortkomingen van 150 frank per dag sedert 1 Januari 1946, en in betaling ener schadevergoeding voor de toekomst van 200 frank per dag; hem bovendien te doen verwijzen in betaling der kosten van een proces-verbaal van bevinding van deurwaarder De Backer, te Ninove, dd. 21 Mei 1946, bedragende 250 frank; hem eindelijk te doen verwijzen in terugbetaling der kosten der acten van lening en van handlichting, te zamen bedragende 2.750 frank; dit alles met de rechterlijke interesten en de kosten;

1° Overwegende, dat verweerder, in de eerste aanleg, opwerpt, dat een overeenkomst die een lening voorziet, welke gewaarborgd was door een hypotheek op grond en huis, die een rente opbracht van 6 %, die hem daarenboven de verbintenis deed aangaan gedurende vijftien jaar herberg te houden en al zijn bieren bij de eiseres te nemen, zo drukkend is dat zij niet meer als de uiting van een vrije wil kan beschouwd worden en zij nietig dient verklaard te worden;

Overwegende, dat verweerder aldus de benadeling inroept; maar dat, overeenkomstig artikel 1313 B.W.B., de meerderjarigen, uit oorzaak van benadeling, in hun recht slechts worden hersteld in de gevallen en onder de voorwaarden die in het Wetboek uitdrukkelijk bepaald zijn, namelijk in de artikelen 783, 887, 1079, 1674, 1855 en 1966 B.W.B., in artikel 4 der wet van 15 Juli 1931 en in artikel 6 der wet van 7 Augustus 1922; dat het betwist contract onder toepassing van geen enkel dezer wetsbepalingen valt en de benadeling dus geen reden tot vernietiging is;

2° Overwegende, dat hij, op de tweede plaats, opwerpt dat de verbintenis van gedurende vijftien jaar herberg te houden en uitsluitend bieren van de eiseres te nemen, nietig is als in strijd met de handelsvrijheid, dus met de openbare orde;

Overwegende, dat de verbintenis aangegaan door verweerder, de volgende is: hij verbindt zich gedurende vijftien jaar het verpande goed als herberg uit te baten en uitsluitend de bieren der eiseres te verkopen, maar er wordt dan bijgevoegd dat hij zich verbindt al zijn verplichtingen op te leggen aan zijn opvolgers, overnemers, huurders of kopers van het verpande goed of alle anderen die te welken titel ook hetzelfde goed zouden bewonen; dat hij dus vrij blijft op te houden met herberg te houden en zijn verplichting hierop neerkomt dat hij, gedurende vijftien jaar, de verkoop der bieren van de eiseres in het verpande goed moet verzekeren;

Overwegende, dat men zeggen mag dat de handelsvrijheid de openbare orde aanbelangt, maar dat men dan een handelsvrijheid bedoelt die verband houdt met het algemeen belang; dat het toegelaten is,

zonder de openbare orde in gedrang te brengen, overeenkomsten te sluiten die slechts de private belangen der partijen aangaan (Laurent, XVI, nr 142, blz. 194); dat de rechtspraak aanneemt dat de inkrimping der handelsvrijheid geoorloofd is op voorwaarde dat ze niet op onbeperkte wijze, wat tijd en ruimte betreft, geschiede (Cass. fr., 2 Augustus 1938, Pas. 1939, II, 57);

Overwegende, dat de hoger gegeven ontleding der verbintenissen aantoonde dat partijen min ver zijn gegaan dan geoorloofd is en dus geen reden bestaat tot nietigverklaring;

3° Overwegende, dat verweerder, wat de gevorderde schadevergoeding betreft, opwerpt:

a) dat het proces-verbaal van bevinding van deurwaarder De Backer dagtekent van 21 Mei 1946; dat hij vóór die datum al de bieren genomen heeft bij de eiseres; dat geen schadevergoeding kan toegerekend worden voor de periode die 21 Mei 1946 voorafgaat;

Overwegende, dat het proces-verbaal van bevinding een middel is om de tekortkoming van verweerder te bewijzen, maar dat daarom andere bewijsmiddelen niet uitgesloten zijn; dat de rechtbank van oordeel is dat een onderzoek door deskundige de tekortkomingen van verweerder sedert 1 Januari 1946 in de handelsboeken der partijen kan opsporen door de bierleveringen van de periode te vergelijken met deze der voorgaande jaren;

b) dat de eiseres geen bewijs voorbrengt van het bedrag der schade; dat deze, luidens de overeenkomst, de som van 50 frank per Hl. niet mag te boven gaan; dat een som van 50 frank per Hl. zou overdreven zijn, gelet op de in voege zijnde winstbeperking en op het feit dat de eiseres niet verplicht is verteer te maken in de herberg van verweerder; dat, luidens artikel 4 der overeenkomst het maximum der schadevergoeding de som van 5.000 frank niet mag overschrijden;

Overwegende, dat het strafbeding dat de vergoeding bepaalt op 50 frank per Hl., betrekking heeft op de tekortkoming van de verweerder om aan zijn opvolgers, overnemers, huurders of kopers van het verpande goed de verplichting op te leggen uitsluitend de bieren der eiseres te verkopen totdat de termijn van vijftien jaar verstreken is; dat voor de andere tekortkomingen geen strafbeding is voorzien; dat men nochtans aannemen moet dat het strafbeding ook toepasselijk is op de andere tekortkomingen, omdat het werd bedongen om de oplossing van eventuele gedingen te vergemakkelijken en om te beletten dat de eiseres zou verplicht zijn haar winstmarge door deskundige te laten vaststellen;

Overwegende, dat artikel 4 een grondpandelijke inschrijving van 5.000 frank voorziet voor gebeurlijke schadeloosstelling wegens tekortkomingen van verweerder aan zijn verplichtingen; dat dit artikel 4 slechts een waarborg beoogt, maar vreemd blijft aan het werkelijk bedrag, dat uit hoofde schadeloosstelling kan verschuldigd zijn; dat dit artikel de te vorderen schadevergoeding niet heeft beperkt;

Overwegende, dat het zonder belang is dat de eiseres in de herberg van verweerder geen verteer moet maken; dat haar verkoop niet de tegenpresta-

tie is van dit verteer, maar van de lening die verweerder bij haar had aangegaan; dat de winstbeperking eveneens zonder belang is, omdat het strafbeding forfaitair de toe te kennen schadevergoeding heeft bepaald;

c) dat de schadevergoeding van 200 frank per dag gevorderd voor de toekomst, een dwangsom is, die door de wet wordt verboden;

Overwegende, dat het aan de rechtbanken niet toegelaten is een dwangsom te bepalen om een schuldenaar tot uitvoering te verplichten (Pas. 1937, I, 249); dat voor de mogelijke toekomstige tekortkomingen de eiseres slechts recht heeft op vergoeding der werkelijk geleden schade, zoals ze op voorhand bedongen werd in de artikelen 6 en 8 van het kohier van lasten;

4° Overwegende, dat de verweerder nog opwerpt dat het proces-verbaal van bevinding slechts 230 frank heeft gekost;

Overwegende, dat die opwerping juist is en de vordering uit dien hoofde door de eiseres gesteld overdreven was;

5° Overwegende, dat hij eindelijk opwerpt dat de rechtbank onbevoegd is ratione materiae om te vonnissen omtrent de terugbetaling der kosten der acten van lening en handlichting; dat hij het bedrag uit dien hoofde gevorderd betwist;

Overwegende, dat de eiseres aldus terugbetaling vraagt van staten van kosten en ereloon van de notaris, die de acten heeft verleden; dat de verweerder gerechtigd is deze staten te betwisten en dergelijke betwistingen buiten de bevoegdheid vallen der rechtbank van koophandel op grond der wet van 31 Augustus 1891;

Overwegende, dat voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging artikel 2 der wet van 15 Juni 1935 werd toegepast;

Om die redenen :

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meeromvattende conclusiën verwerpende, beslist dat verweerder gebonden is door de overeenkomst van 29 Mei 1932 en dat hij ze moet uitvoeren tot 28 Mei 1947; verklaart zich onbevoegd ratione materiae wat betreft het deel der vordering er toe strekkende terugbetaling te bekomen der kosten der acten van lening en handlichting omtrent het meergevorderde te vonnissen, stelt aan als deskundige

met opdracht de bieraafname van verweerder bij de eiseres op te geven sedert 1 Januari 1946 tot op de datum van zijn onderzoek; die bieraafname te vergelijken met de afname der vorige jaren, zodanig dat de rechtbank in zijn verslag de gegevens vindt die haar toelaten te schatten welke hoeveelheid bier de verweerder sedert begin van dit jaar bij andere brouwers of bierhandelaars zou hebben aangekocht, er rekening mede houdend dat vooral die jaren dienen onderzocht die best met de huidige periode kunnen vergeleken worden; beveelt aan partijen hunne handelsboeken ter beschikking van de deskundige te stellen; houdt de kosten in opschorsing verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande alle verhaal en zonder borg.

(1) Vgl. De Page, I, nr 66 en vlg.; Kluyskens : De verbintenissen, nr 35 en vlg.

(2) Vgl. De Page, I, nr 91.

(3) Vgl. De Page III, nr 160 en vlg.; Kluyskens, De Verbintenissen, nr 73. Voor de oplossing in de Nederlandse rechtspraak, vergeleken met de Belgische, zie men : E. Van Dievoet : Het Burgerlijk Recht in België en Nederland van 1800 tot 1940, (1943) p. 318, 320, 342, 385, 389, 422, 448, 487.

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

11 December 1945

Voorzitter : M. Noydens.

Rechtskundig bijzitter : Mr. R. Geysen.

Pleiters : Mrs. Van Scharen en Van den Berghe.

I. DIENSTKONTRAKT. — BESTAAN. — PLURALITEIT VAN PATROONS EN WERKZAAMHEDEN.

II. WETTELIJKE INBEWARINGSTELLING DER GOEDEREN VAN DEN PATROON. — STELT GEEN EINDE AAN DIENSTKONTRAKTEN.

I. *Het bestaan van het dienstkontraakt is voldoende bewezen door de inschrijving in het register van het personeel als loontrekkende, door de wettelijke afhoudingen voor belastingen en de betaling van patronale bijdragen voor pensioen, zelfs indien de bediende deze inschrijvingen persoonlijk deed.*

De pluraliteit van patroons, zelfs indien bij een firma bediendenwerk verricht wordt en bij een andere een vrij beroep wordt uitgeoefend, is zonder invloed op de bevoegdheid van den werkrechttersraad.

II. *De wettelijke inbewaringstelling van de goederen van een persoon stelt geen einde aan de door hem gesloten dienstkontrakten. Het besluit van 23 Augustus 1944 heeft geen uitzondering op de wet van 7 Augustus 1922, die van openbare orde is, voorzien. (1)*

Kries t./ N. V. Cominchar en
Dienst van het Sekwester.

I. Overwegende dat volgens aanlegger zijn bediening er hoofdzakelijk in bestond de toepassing van sociale en fiscale wetten te regelen voor verweerders;

Overwegende, dat het bestaan van een dienstcontract als dusdanig met verweerders bewezen is door de volgende elementen, die niet ontkend worden door verweerders : inschrijving van aanlegger in het register van het personeel als loontrekkende sinds de stichting (Mei 1925), wettelijke afhoudingen voor belasting en bediendenpensioen, betaling van patronale bijdragen voor pensioen (cfr. art. 1, 3 der wet van 18 Juni 1930 op de verzekering, ouderdom en bedienden);

Overwegende dat deze bestanddeelen bewijzen dat de patroon zelf de werkzaamheden door aanlegger bij hem verstrekt, gedurende ongeveer 20 jaar, aanzag als hebbende het karakter van prestaties die onder het bediendencontract vallen;

Overwegende dat zelfs indien, zooals beweerd wordt door verweerder, doch ontkend door aanlegger, deze inschrijvingen door aanlegger zelf zouden ingericht zijn geweest, het niet aan te nemen is dat de patroon gedurende zoo langen tijd en in tegenstrijd met zijn eigen belangen, niet het minste toezicht over de inschrijvingen in zijn boeken en de bemerkingen van zijn kas zou gehouden hebben; dat ten andere,

in rechte, in alle geval, luidens bovenvermeld art. 1, 3, de patroon verantwoordelijk is;

« De werkgever bepaalt op zijne verantwoordelijkheid, of de verzekerde, in zijn dienst werkzaam, al dan niet in de categorie « bedienden » moet worden gerangschikt. Bestaat er twijfel dan staat het hem vrij aan de werkrechtshraden (bijzondere kamers voorzien bij de artikelen 65 en volgende van de wet op de Werkrechtshraden) te vragen over den toestand van den verzekerde uitspraak te doen. »

Overwegende dat rekening gehouden met deze gegevens, de pluraliteit van patroons, volgens de algemeene rechtspraak, zonder invloed is op den aard van het dienstcontract, (Cfr. W.R. Charleroi, 21 Jan. 1929, (R.O.W.D. 1929, blz. 109); W.R. Gent, 7 Jan. 1929 (R.O.W.D. 1930, blz. 13); W.R. (Ber.) Brussel, 27 Nov. 1929 (R.O.W.D. 1931, blz. 38); W.R. (Ber.) Brussel, 30 Dec. 1931 (R.O.W.D. 1933, blz. 9); W.R. (Ber.) Brussel, 17 Nov. 1928 (R.O.W.D. 1933, blz. 202);

Overwegende dat zelfs indien aanlegger bij een firma bediendenwerk verrichtte en bij een ander een vrij beroep (expert-comptable) uitoefende, de werkzaamheden bij een patroon den aard van de werkzaamheden bij een ander niet verandert;

Overwegende dat overigens in feite aanlegger, hetgeen niet betwist wordt door verweerders, als bediende in dienst was in gelijke omstandigheden bij eene andere firma, eveneens onder sekwestre, namelijk C.F. Corssen & Co, bij dewelke hij op 30 November 1944 een opzeg van 3 maanden ontving van den Dienst van het Sekwestre zelf;

II. Overwegende dat verweerder beweert dat van het oogenblik van het onder sekwestre stellen (dag der bevrijding) der firma «Cominchar» alle overeenkomst hetzij van mandaat, hetzij zelfs van dienstverhuring met aanlegger verviel en zonder gevolg bleef;

Dat verweerder deze zienswijze steunt op de bevoordelingen van een arrest van het Hof van Beroep van Brussel, 5e Kamer, in dato van 18 December 1922 (J. des Tr. 14-1-23, col. 41 vlg.); dat deze thesis van verweerder en hare basis de volgende opmerkingen in rechte vergen :

1) Dat verweerder ten onrechte een verwarring schept door mandaat en dienstverhuring op hetzelfde peil te plaatsen; dat inderdaad niemand kan betwisten dat een eenvoudig mandaat ad nutum door den lastgever kan teruggetrokken worden (B.W. art. 2004), terwijl voor het dienstcontract, gansch verschillend van aard, desaangaande geen enkele gelijkaardige tekst bestaat, en namelijk niet in het besluit van 23 Augustus 1944 betreffende het sekwestre, integendeel;

Dat dit besluit in zijn art. 8 duidelijk bepaalt dat de Dienst (van het Sekwestre) als taak heeft « de onder Sekwestre gestelde goederen en belangen te bewaken, te bewaren en te beheeren, al de daartoe dienstige maatregelen te nemen... » en tot een bedrag gelijk aan het actief der goederen onder sekwestre de verbintenissen van den onder sekwestre gestelden te vervullen jegens den Staat, de openbare machten, de Belgische, geallieerde of onzijdige schuldeischers »;

Dat bij gebrek aan uitdrukkelijke uitzondering in

het besluit van 23-8-1944 de wet van 7 Augustus 1922, die het Statuut van den bediende regelt, en van openbare orde is, van toepassing blijft;

Dat verweerder ten andere uit het oog verliest dat, luidens artikel 19, 4° der wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken, de bediende een voorrecht geniet, boven de gewone schuldeischers;

2) Dat niet alleen de besluit-wet betreffende het sekwestre geen afwijking voorziet van de wet van 7 Augustus 1922, maar dat een besluit-wet van denzelfden datum (23-8-44) voor doel hebbende de ontreddering der arbeidsmacht te voorkomen, door eene beschikking van openbare orde tijdelijk het recht schorst, behalve voor gewichtige redenen, om een einde te stellen aan de arbeids- bedienden- of dienstverhuringcontracten van onbepaalden duur, zonder in de in artikel 7 voorziene uitzonderingen, den Dienst van het Sekwestre te begripen;

3) Dat vruchteloos verweerder het Arrest van het Hof van Beroep van Brussel van 18 December 1922 inroept :

Dit arrest stelt voorop dat door het enkel feit van het onder sekwestre stellen van eene firma alle dienstverhuringcontracten, door den gesekwestreerden afgesloten, vervallen; voor deze thesis geeft het Arrest geen anderen juridischen grond dan « que l'autorisation (de continuer l'exploitation) et le choix des collaborateurs seraient illusoire si le séquestre était lié par des contrats antérieurement conclus par le séquestré »;

Dat echter deze redeneering uit het oog verliest dat niets den Dienst van het Sekwestre belet ofwel in geval van het bestaan van gewichtige redenen (die in casu tegen aanlegger niet worden ingeroepen) de onmiddellijke doorzending van aanlegger, mits inachtneming der wettelijke vormen, te bewerkstelligen (Cfr. W. R. Gent (Bed.) 13 Febr. 1945, R.O.W.D. 1944-45, blz. 156) ofwel bij gebrek aan zulke redenen een einde te stellen aan den dienst van aanlegger mits den opzeg voorzien in artikel 12 van de wet van 7 Augustus 1922 of zelfs onmiddellijk zooals deze wet het voorziet een einde te stellen aan de samenwerking mits betaling eener vergoeding gelijk aan den duur van den opzeg (art. 15);

Dat men inderdaad vruchteloos in eenige beschikking van openbare orde onzer wetgeving een bepaling zou zoeken die in zulk geval de normale toepassing der wet van 7 Augustus 1922 zou beletten;

Dat eene beslissing van de W. R. van Brussel in dato van 17 Mei 1945, door verweerder aangehaald, zonder belang is ter zake, daar de feitelijke omstandigheden niets gemeens hebben met deze van het huidig geding en de juridische argumenten eenvoudig deze hernemen van het Arrest hierboven vermeld;

III. Overwegende dat aanlegger sinds meer dan 10 jaar in dienst is en dus recht heeft op een vooropzeg van 6 maanden;

Om deze redenen :

De Werkrechtshraad, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende zegt voor recht dat aanlegger moet aangezien worden als bediende;

Veroordeelt eerste verweerster persoonlijk en tweede verweerder qualitate qua te betalen aan aan-

legger de som van 7.500 frank ten titel van schadevergoeding, met de gerechtelijke intresten en de kosten des gedings;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar tot een bedrag van 800 frank trots beroep en zonder borgstelling, behalve voor wat de kosten betreft, en mits borgstelling voor het overige.

(1) Cfr. de rechtspraak in het vonnis aangehaald, alsmede (contra) Rechtbank van Koophandel Antwerpen 14 November 1945 in zake Braun en Wiltjens 2 (Union Commerciale Charbonnière) niet gepubliceerd. Zie ook Rechtbank van Koophandel te Gent, 3 Februari 1947, R. W., 1947.

Het beroep tegen dit vonnis werd niet ontvankelijk verklaard door den Werkrechtssraad van beroep door het volgende arrest:

WERKRECHTERSRAAD VAN BEROEP TE ANTWERPEN

2 December 1946.

Voorzitter: M. Rantz.

WERKRECHTERSRAAD. — BEROEP DOOR PLEITBEZORGER. — BEROEP OP ZEVENTIENDEN DAG VOLGEND OP DE BETEEKENING.

- I. De pleitbezorger heeft het recht niet een verklaring van beroep te doen tegen een vonnis van het Arbeidsgerecht zonder bijzondere volmacht.
- II. De verklaring van beroep afgelegd den zeventienden dag na de betekening is laattijdig. (1)

Cominchar en Dienst van het Sekwester t./ Kries.

Overwegende dat de Dienst van het Sekwester op 6 Mei laatstleden beroep liet aantekenen tegen het bestreden vonnis door eenvoudige verklaring afgelegd door Mr Floris Corly, pleitbezorger; dat deze laatste geen bijzondere volmacht vertoonde noch bij de verklaring van beroep voegde;

Overwegende dat noch de rechtsleer noch de rechtspraak aan den pleitbezorger evenmin als aan den advocaat de macht verleenend geldig een verklaring van beroep te doen tegen een vonnis van het Arbeidsgerecht, wanneer zij daartoe niet door een uitdrukkelijke volmacht gemachtigd worden;

Overwegende dat bovendien de verklaring van beroep werd afgelegd ter griffie op 6 Mei 1946 zijnde op den 17n dag volgend op den dag der betekening van het bestreden vonnis;

Dat artikel 85 van de inrichtingswet op de Werkrechtssraden van 9 Juli 1926 bepaalt dat het beroep niet meer ontvankelijk zal zijn na verloop van 15 dagen volgend op den dag der betekening;

Om deze redenen:

Het Arbeidsgerechtshof voor de provinciën Antwerpen en Limburg, Bediendenkamer, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart het beroep niet ontvankelijk wegens onregelmatigheid in den vorm en bovendien laattijdig;

Veroordeelt beroeper tot de kosten van het beroep.

(1) Beroepers beweerden dat, de griffie gesloten zijnde den vijftienden dag en den zestienden dag (onderscheidenlijk Zaterdag en Zondag) de verklaring van beroep geldig op den eerstvolgenden dag kon afgelegd worden.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4de Kanton. — 22 Januari 1947.

Vrederechter: M. F. Struyf.
Pleiters: Mrs F. Daeseleire en J. Arts.

HUUROVEREENKOMST. — BESLUITWET VAN 5 DECEMBER 1946. — AKTE VAN AKKOORD. — DADING. — GEEN HANGEND GESCHIL.

- I. Een akte van akkoord, vóór het van kracht worden der Besluitwet van 5 December 1946, ten overstaan van den Vrederechter overeenkomstig de voorschriften der Besluitwet van 12 Maart 1945 aangaan, is gelijk te stellen met een onherroepelijk geveld vonnis, waarop de bepalingen der Besluitwet van 5 December 1946 betreffende de verlenging der handelshuurceelen niet toepasselijk zijn.
- II. Een dergelijke akte van akkoord is immers een dading, die een einde stelt aan het geschil en tusschen partijen kracht van gewijsde heeft.
- III. De niet-uitvoering van de transactioneele overeenkomst heeft niet voor gevolg het geschil terug te doen ontstaan; zij verleent enkel het recht om een actie ter uitvoering van de transactioneele overeenkomst in te stellen.

Goovaerts t./ Spaenhoven.

Gezien de inleidende dagvaarding, de dato 20 December 1946 geregistreerd, ingeschreven ter rolle onder n° 6796;

Gehoord partijen in middelen en besluiten;

Gezien Ons proces-verbaal de dato 26 September 1946, geregistreerd;

Overwegende dat eischer gedagvaard heeft ten einde de ontruiming door verweerder te bekomen van zijn handelshuis gelegen te Antwerpen, Kammenstraat, 76;

Overwegende dat verweerder zich tegen deze vraag verzet en aanspraak doet op huurverlenging bij toepassing van art. 1 der Besluitwet van 5 December 1946;

Overwegende ten aanzien van de feiten dat verweerder vroeger reeds zijn rechten op huurverlenging deed gelden; dat op 17 Mei 1945 een overeenstemming van partijen bereikt werd waarvan proces-verbaal opgesteld werd ten overstaan van den bevoegden Vrederechter gelijkvormig de bepalingen van art. 33 der besluitwet van 12 Maart 1945; dat krachtens dit akkoord verweerder huurverlenging bekam tot einde Juni 1946, datum tegen denwelken hij de plaatsen zou verlaten; dat hij dit akkoord niet uitvoerde; dat op 26 September 1946 een tweede overeenkomst door partijen voor Ons afgesloten werd blijkens dewelke « de huurovereenkomsten verbroken werden doch uitstel van verhuizing verleend aan verweerder tot 31 December 1946 »;

Overwegende ten aanzien van het recht dat de Besluitwet van 5 December 1946 toepasselijk is op de reeds aanhangig gemaakte en hangende geschillen; dat volgens het Verslag aan den Regent als dusdanig moeten aangezien worden de geschillen waar het vonnis niet onwederroepelijk is geveld;

Overwegende dat de vraag die partijen verdeeld

huodt is of een akte van akkoord, aangegaan volgens de voorschriften der wet, gelijk staat met een vonnis dat onwederroepelijk is geveld;

Overwegende dat bij de beoordeeling van deze vraag het behoort den nadruk te leggen op het uitzonderlijk karakter der Besluitwetten van 12 Maart 1945 en 6 December 1946, die dan ook op beperkende wijze moeten uitgelegd worden, en de regels van het gemeen recht voor oogen te houden;

Overwegende vooreerst dat de woorden « aanhangig gemaakt of hangend geschil », van zelfsprekend het begrip « akkoord » uitsluiten;

Overwegende verder dat niet ernstig kan betwist worden dat het akkoord van partijen bereikt ingevolge de huishuurwet van 12 Maart 1945 een overeenkomst van dading is; het vertoont a) een betwisting die reeds ontstaan is of zal ontstaan betreffende de huurverlenging; b) het inzicht van partijen om hieraan een einde te stellen; c) het bestaan van wederzijdsche toegevingen (dading) of de toestemming in den eisch van huurverlenging of ontruiming;

Overwegende dat luidens art. 2052 B.W. dadingen tusschen partijen kracht van gewijsde hebben in den hoogsten aanleg;

Dat de niet uitvoering van de dading niet voor gevolg heeft de betwisting of het geschil terug tot stand te brengen maar enkel het recht verleent om de uitvoering der overeenkomsten van dading te vorderen (De Page, V, n° 626);

Overwegende anderzijds dat de Besluitwet van 12 Maart 1945 het akkoord voor den rechter aangegaan op zelfden voet stelt als het vonnis dat door denzelfden rechter moet geveld worden ingeval van niet akkoord (zie art. 38, 42, enz.); dat er anders over beslissen alle reden van bestaan zou ontnemen aan het voorschrift van art. 33 der zelfde besluitwet;

Overwegende eindelijk dat de Besluitwet van 5 December 1946 evenmin uitdrukkelijk afwijkt van voormelde principes en sensu stricto moet uitgelegd worden; dat zij toepasselijk is op alle handelshuurovereenkomsten welke nog niet opgezegd werden (art. 1), op deze welke opgezegd werden doch waarvan de verlenging nog niet aangevraagd werd (art. 5) en verders op deze welke reeds opgezegd werden doch waarvan verlenging wel aangevraagd werd (art. 6), maar geen enkele bepaling voorziet de toepasselijkheid van het Besluit op huurovereenkomsten die met wederzijds genoegen der partijen vastgesteld door den Rechter werden ontbonden verklaard;

Overwegend dat verweerder tevergeefs de nietigheid van het akkoord doet gelden omdat hij niet kon verzaken aan een rechtstitel die toen nog niet was uitgevaardigd;

Overwegende dat dadingen niet kunnen bestreden worden uit hoofde van dwaling omtrent het recht (art. 2052 § 2 B.W.); dat trouwens bij de beoordeeling der geldigheid van een akkoord of van de regelmatigheid van een vonnis alleen dient onderzocht of partijen op het oogenblik van zelfde akkoord of vonnis andere rechten bezaten dan deze waarover toen beschikt werd onverschillig of deze rechtstoestand naderhand wijzigingen ondergaat;

Om deze redenen :

Wij, Frederic Struyf, Vrederechter van het vierde Kanton der stad Antwerpen;

Recht doende op tegenspraak;

Verklaren den eisch onvankelijk en gegrond;

Veroordeelen verweerder om de door hem betrokken plaatsen te Antwerpen, Kammenstraat, 76, te verlaten en te ontruimen;

En bij gebreke dit te doen binnen de maand van de beteekening van dit vonnis, machtigen den eersten desaanzochten deurwaarder, verweerder, de zijnen en alle derde personen dewelke er zich zouden kunnen bevinden, met hun meubelen en voorwerpen op den openbaren weg te zetten;

Veroordeelen verweerder tot de kosten van het geding, begroot tot heden voor het geheel op 137 fr., plus 45 fr. voor kosten der verzoeningsprocedure.

Nota : Cfr. een gelijkluidend vonnis van de elfde Kamer van de Burgerlijke Rechtbank te Brussel (beroepskamer in huishuurzaken) d.d. 16-1-47. J.T. 1947, 118.

BIBLIOGRAPHIE

R. VAN LENNEP. — *Handleiding voor het Scheidsrecht naar Fransch-Belgisch recht. Met een praktische regeling in overeenstemming met het Belgisch, Fransch en Nederlandsch recht.* (Vlaamsche rechtskundige Bibliotheek uitgegeven door het Rechtskundig Weekblad onder leiding van Mr. René Victor.) Antwerpen, De Sikkel, 1946. 182 p.; prijs : 90 fr.

Mr. R. van Lennep heeft op grond van de vergelijkende studie der Belgische, Fransche en Nederlandsche wetgeving een internationale regeling van de arbitrale rechtspraak ontworpen. Dit ontwerp verscheen o.m. in het « Rechtskundig Tijdschrift voor België » en later in afzonderlijken druk.

De thans voor ons liggende verhandeling is een deels een commentaar van de Belgische wetgeving, rechtsleer en rechtspraak ter zake en anderdeels een verantwoording, subs. een beknopte uiteenzetting van de voorgestelde internationale regeling. Zij is dus in een dubbel opzicht nuttig en interessant.

In een eerste hoofdstuk onderzoekt Mr. van Lennep de vereischte bekwaamheid voor het sluiten van een scheidsrechterlijke overeenkomst, verder den vorm, het object, den inhoud, het bewijs, den duur en de gevolgen van dit contract. Een aantal beschouwingen over het scheidsrechterlijk beding vormen het slot van dit hoofdstuk. In de volgende hoofdstukken worden achtereenvolgens behandeld : het statuut van de arbiters, de procedure, de arbitrale beslissing, de tenuitvoerlegging van en het verhaal tegen de arbitrale beslissing. Als bijlagen werden opgenomen : de Fransche tekst van het ontwerp van Mr. van Lennep en een model van compromis in den Antwerpschen graanhandel gebruikelijk.

Ongeacht zekere detailpunten en de critiek, die op de taal en de aanhalingswijze van rechtspraak en rechtsleer kan uitgebracht worden, vertegenwoordigt deze handleiding van Mr. van Lennep een som van veel studie en belezenheid. Zij bevat de synthese van rechtspraak en rechtsleer ten aanzien van de verschillende vraagstukken, die in de arbitrale rechtspraak gesteld zijn, en opent talrijke nieuwe gezichtspunten op een gebied, dat voor internationale regeling ongetwijfeld vatbaar is.

Wij zijn dan ook overtuigd, dat dit nieuwe werk van Mr. van Lennep de basis kan vormen voor een internationale regeling der arbitrale rechtspraak, en bovendien aan al degenen, die in de praktijk met arbitrage en arbiters te doen hebben, uitstekende diensten zal bewijzen.

E. M.

DR. J. R. STELLINGA. — Systematische Staatsrechtsstudie. Rede ter gelegenheid van den zevenden dies natalis der Rijksbelastingacademie te Rotterdam op 16 October 1946. — 's Gravenhage, De Gebroeders van Cleef, 1946, 20 p.

In deze rede stelt prof. Stellinga vast, dat de Nederlandsche staatsrechtsliteratuur, voor zoover zij het geheel wil bezien en niet slechts concrete punten en speciale onderwerpen in monographieën behandelt, meer de staatsinrichting beschrijft dan dat zij een wetenschappelijke bewerking van het staatsrecht geeft.

Met talrijke voorbeelden en argumenten betoogt hij, dat alleen een systematische staatsrechtbeoefening ons in staat zal stellen het ware juridische karakter van dit rechtsonderdeel tot in alle bijzonderheden te leeren kennen.

A. S.

WETGEVING

BESLUITWET waarbij sommige vorderingen en tenuitvoerleggingen in zake huurovereenkomsten tijdelijk worden geschorst.

VERSLAG AAN DEN REGENT

Monseigneur,

Toen de regering het ontwerp van wet tot wijziging en aanvulling van de besluitwet van 12 Maart 1945, waarbij uitzonderingsbepalingen van tijdelijken aard in zake huishuur worden voorzien, in den Senaat ter tafel legde, bleek het haar volstrekt noodzakelijk en dringend te zijn, om dit ontwerp volkomen doeltreffend te maken, tijdelijk de schorsing te voorzien van de berechting der ingediende eischen, die gegrond zijn op het verstrijken van de huur of op de aan den huurder gedane opzegging, alsmede van de tenuitvoerlegging van de beslissingen waarbij de uitzetting van een huurder bevolen wordt, met uitzondering evenwel van de vonnissen tot uitzetting die gegrond zijn op het niet-betalen van de huurprijzen of op het genotsmisbruik.

Moesten deze bijzondere schorsingsmaatregelen niet getroffen worden, dan ware het te vreezen dat de tijd die noodig is om het nieuwe ontwerp door het Parlement te laten bespreken en goed te keuren, zou kunnen ten nutte gemaakt worden om een uitzetting die door het in werking treden van de nieuwe wet zou verhinderd geworden zijn, te vervolgen en te verkrijgen.

Dat is het doel van de besluitwet die ik de eer heb aan Uwe Koninklijke Hoogheid ter goedkeuring voor te leggen.

BESLUITWET van 19 Februari 1947, waarbij sommige vorderingen en tenuitvoerleggingen in zake huurovereenkomsten tijdelijk worden geschorst.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de samengeschaalde wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden toegekend, en inzonderheid op artikel 1, 12°, van deze wetten;

Overwegende dat het noodzakelijk en dringend is sommige vorderingen en tenuitvoerleggingen in zake

huurovereenkomsten tijdelijk te schorsen tot op den dag waarop een nieuwe huishuurwet in werking zal treden;

Op de voordracht van den Minister van Justitie en op het advies van de in Raad vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Worden geschorst, tot op den dag waarop een nieuwe huishuurwet in werking zal treden :

1° de berechting van elken eisch die gegrond is op het verstrijken van de huur of op de aan den huurder gedane opzegging;

2° de tenuitvoerlegging van al de vonnissen waarbij de uitzetting van een huurder uit de door hem betrokken perceelen bevolen wordt, met uitzondering van de vonnissen die gegrond zijn op het niet-betalen van den huurprijs of op een genotsmisbruik.

Art. 2. Deze besluitwet heeft bindende kracht vanaf den dag zelf waarop zij is bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 19 Februari 1947.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Jaargang 1947. — afl. 9 (pag. 133-148) 1-3-1947. — Inhoud. — Mr. J. Kruseman, Een nieuw geschrift over de wettelijke bepalingen omtrent de bestemming van gronden. — Opmerkingen en Mededeelingen : Mr. A. A. Van der Veen, Een lacune in de Economische wetgeving. — Mr. A. De Louwere, Naar aanleiding van het nieuwe wetsontwerp Bijzondere Rechtspleging. — Mr. J. De Vrieze, Dringend vraagstuk. — De Belgische Raad van State. — Mr. H. H. Schoemaker, Het begrip arbeider in de Kinderbijslagwet. — Ph. A. Samsom, Het recht van den voornaam. — Rechtspraak van de Week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAAT RECHT — NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE. — Zaterdag, 1 Maart 1947. — 78ste Jaargang N° 3971. — Inhoud. — J. Bartels, ec. drs., De geldsaneering. — G. H. Smits, De vermogensaanwasbelasting, speciaal voor het geval van overlijden, m.o. Prof. P. J. A. Adriani (II, slot). — Boekaankondiging. — Tijdschriften. — Rechtsvragen. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen, Overlijden, enz.

ADVOCATENBLAD. — N° 1. — 15 Januari 1947. — Inhoud. — Mr. H. Mulderij, Sans Préjudice; Nieuwe regeling van het prodeo recht; Rechtsbedeeling in Indië; Mededeeling van het Bestuur : Contributie 1947; Mededeelingen van het Bureau : Beperking rechtsverkeer; Roerende goederen van politieke verdachten; Nieuwe uitgaven.

— N° 2. — 15 Februari 1947. — Inhoud. — Algemeene vergadering der Nederlandsche Advocaten-Vereeniging; Vergaderingen van Advocaten in België en Frankrijk; Jurisprudentie van de Raden van Toezicht en Discipline; Mededeelingen van het Bestuur; Internationale betrekkingen; Herstel van het gezinsleven; Zuivering; Prijsbeheersching; Pensionering van advocaten; Briefwisseling tusschen advocaten; Vacantie in Zwitserland; herdenking heiligverklaring Saint Yves; Contributie 1947; Mededeelingen van het Bureau : Vijandelijk vermogen; Toelagen wegens toevoegingen in politieke strafzaken; Geldzuivering; Politieke strafzaken; Pro deo; Schaakwedstrijd; Nieuwe uitgaven.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — 62ème année. — N° 3717. 2 Mars 1947. — La Banque d'Emission. — Jurisprudence. — Tribunaux Militaires. — La Chronique Judiciaire.